

DOI 10.17234/SocEkol.34.2.2
UDK 316.774:316.47-054.7(497.5)

Izvorni znanstveni rad
Priljeno: 16.02.2025.
Prihvaeno: 28.03.2025.

KINEGETIČKA MOĆ I MEDIJI. LOVAČKI DISKURS U MEDIJSKIM IZVJEŠTAVANJIMA O IREGULARIZIRANIM MIGRANTIMA

Kruno Kardov i Helena Popović

Kruno Kardov
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
kkardov@ffzg.unizg.hr

Helena Popović
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
hpopovic@ffzg.unizg.hr

Sažetak

Ovaj rad ima za cilj analizirati fenomen nadzora, praćenja i hvatanja iregulariziranih migranata u hrvatskom medijskom diskursu. U fokusu analize je medijski diskurs i problematizacija društvenih odnosa i pozicija iregulariziranih migranata u pokretu i na putu kroz nacionalni teritorij. Pokazuje se da proizvedene društvene odnose dominacije ne možemo obuhvatiti uobičajenim konceptualizacijama moći jer nisu smješteni u „prostoru pojavljivanja“ (Arendt), već u prostoru skrivanja i bježanja. No isto tako, isključenje iz legalnog poretka u ovom slučaju ne znači i povratak u pred društvene odnose. Kako pokazujemo u našoj analizi i problematizaciji, ti odnosi su saturirani „kinegetičkom moći“ (Chamayou) gdje su iregularizirani migranti predmet predatorske tehnologije lova. Riječ je o odnosima dominacije u čijoj podlozi se nalaze bezdana isključenost i krajnja nesigurnost, koja s jedne strane zahtijeva skrivanje i izbjegavanje te s druge strane traganje i hvatanje. Analizom medijskih članaka iz 2018. i 2019. godine pokazujemo mehanizme medijske proizvodnje tih predatorskih odnosa, načine na koje operira kinegetička moć te proizvodnju hegemonijskih savezništava u svakodnevnoj terenskoj praksi restauracije nacionalnog političkog prostora.

Ključne riječi: *Hrvatska, iregularizirani migranti, kinegetička moć, lov, mediji, migracije*

1. UVOD

Dok pišemo ovaj rad na ulicama američkih gradova provodi se lov na iregularizirane migrante. Iz medijskih izvještaja saznajemo da su prostori različitih državnih i građanskih organizacija koje se bave pružanjem podrške migrantima prazni. Volonteri se raspoređuju na ulice i gradske blokove kako bi stražarili i upozorili na pojavu policije i službenika imigracijskih službi koji su u novoj državnoj administraciji upogonjeni u akcije prepada, nadzora, traganja i hvatanja migranata s ciljem deportacije (Tully i Bonamo, 2025; Mat-

thews, 2025). „Zajednica se povukla u sjene“, piše jedan izvjestitelj (Matthews, 2025). Ovi uznemirujući događaji čine se nastavkom politika koje su postajale sve prisutnije kroz zadnja dva desetljeća. Sve češće se, i u sve većem broju zemalja, postrožavaju imigracijski režimi, a pojavljuju se i organiziranja građana u obrani državnih granica i nacionalnog prostora. U nekim slučajevima volonterske akcije građanskog nadzora vođene su i državnom politikom, kao što je slučaj internetske platforme u Teksasu za video nadzor američke granice u stvarnom vremenu, preko koje građani volonteri mogu pratiti i dojavljivati uočena sumnjiva kretanja nadležnim državnim službama (Koskela, 2010; Koskela, 2011). Organizirani građanski nadzori i često oružana patroliranja u pograničnim lokalnim zajednicama i prirodnim područjima zabilježeni su i u europskim državama, a nakon postrožavanja graničnih režima pojavljuju se i u zemljama regije. U Sloveniji su se tako pojavili naoružani paravojni odredi koji patroliraju područjem uz državnu granicu (Večernji list, 2019), u Bugarskoj je jednoj takvoj građanskoj organizaciji dodijeljeno i priznanje od policije za hvatanje i zadržavanje migranata (Chereseva, 2016), u Srbiji su se slične antimigrantske narodne patrole pojavile u glavnome gradu (BBC, 2020), a seoske je straže u Hrvatskoj javno zagovarao gradonačelnik Sinja (Hina, 2023). Svi ti primjeri straža, patrola, odreda i različitih paravojnih formacija govore o mobilizaciji građana s ciljem obrane političke zajednice od iregulariziranih migranata. Ovaj rad ima za cilj problematizaciju fenomena praćenja, traganja i hvatanja iregulariziranih migranata pri čemu se fokusiramo na hrvatske medijske diskurzivne prakse. Drugdje smo pokazali neke od temeljnih odrednica diskurzivnih konstrukcija o migracijama u hrvatskim medijima (Popović i sur., 2022). Iregularizirani se migranti u različitim istraživanjima medijskih reprezentacija pokazuju kao prijeteći Drugi, pri čemu je u hrvatskom slučaju promjena od humanitarnih prema sigurnosnim interpretativnim okvirima vezana uz promjene širih europskih i imigracijskih politika zapadnih zemalja (Car i sur., 2019; Čepo i sur., 2020). Iz pregleda različitih dosadašnjih istraživanja o medijima i migracijama primjećuje se da se najveći broj analiza odnosi na pitanja vezana za europske politike, promjene medijskog diskursa, konstrukcije prijeteće (naročito vezane uz granice), populizam i sl. (v. Popović i sur., 2022). Najveći broj medijskih izvještavanja također je usmjeren na slične točke kao rezultat orijentacije na službene izvore institucionalne političke sfere i izvanredne i senzacionalne događaje na granici. No ono što je rjeđe analizirano su prostor kretanja i rute. Taj prostor je manje medijski zanimljiv pa su onda i analize medijskih reprezentacija tog pitanja manje zastupljene. Rute i kretanja češće su istraživani kroz prizmu analiza državnih režima, teorijskim pristupima ili drugim metodama kao što su različite vrste etnografskih istraživanja koja su osvjetljavala različite migrantske prakse i pružala drugačije reprezentacije migranata od službenih narativa (npr. Beznec i sur., 2016, Hameršak i sur., 2024, Bužinkić i Hameršak, 2017). Imajući to u vidu, cilj je rada problematizacija društvenih odnosa i medijski diskurs koji susrećemo na putu kroz nacionalni teritorij. Na koji način su reprezentirane pozicije i odnosi iregulariziranih migranata i raznovrsnih aktera na migrantskoj ruti? Kako pokazujemo u našoj teorijskoj problematizaciji i analizi medijskih izvještavanja, te nejednake pozicije i društvene odnose ne možemo zahvatiti uobičajenim konceptuali-

zacijama moći jer ovdje na djelu nemamo „prostor pojavljivanja“ (Arendt, 1958), nego prostor skrivanja i bježanja. Na djelu su predatorski mehanizmi koji se tiču praćenja, traganja i lova. Na djelu su operacije „kinegetičke moći“ (Chamayou, 2012) i lovački medijski diskurs.

2. METODOLOŠKI PRISTUP

U radu se oslanjamo na teorijsko-metodološki pristup kritičke analize diskursa koji implicira socijalno-konstruktivistički utjecaj diskursa koji označava „partikularan način iskaza i razumijevanja svijeta“ (Jørgensen and Phillips, 2002:1). Ovaj pristup jezik shvaća kao oblik društvene prakse – s obzirom na to da se strukturni odnosi dominacije, diskriminacije i kontrole manifestiraju u jeziku (Wodak, 2001:2), a fokus je upravo na analizi i poveznici jezika i moći. U slučaju medija, radi se o asimetriji u pozicijama moći između medija/urednika/vlasnika i onih o kojima se izvještava, s obzirom na to da imaju nejednake kapacitete u kontroli proizvodnje, distribucije i konzumacije teksta u društvenom kontekstu (Weiss i Wodak u Blackledge, 2004:34). Medijski tekstovi su u tom smislu „elementi društvenih događaja koji imaju uzročni efekt“ u smislu potencijalne „promjene znanja, vjerovanja, stavova“, što posljedično mijenja društvene odnose (Fairclough, 1992:8). Medijsko „posredovanje“ dakle nije neutralno jer mediji uvijek odabiru određene događaje i poruke nastale u drugim sferama javnog života, koje potom interpretiraju i medijski formatiraju. Čak i kada se radi o izravnoj reprezentaciji (Fairclough, 1992) koja uključuje točne iskaze različitih društvenih aktera (izravan govor u audio i audiovizualnim medijima ili navođenje iskaza u tiskanim i elektroničkim medijima), mediji imaju moć uokviriti i diskurzivno oblikovati te sadržaje. Tako se određeni odabrani aspekti zbilje na specifičan način izoliraju te prenose sasvim određeno značenje. Radi se o vrijednosno opterećenom procesu u kojemu se medijski tekstovi strukturiraju, sekvencijalno organiziraju i narativiziraju često nesvjesno na temelju kulturnih repertoara, individualnih svjetonazora, profesionalnih rutina, organizacijskih struktura te izvan-medijske zbilje. Važnost analize medija, naročito kada je riječ o isključenim društvenim skupinama, proizlazi iz te činjenice privilegiranog pristupa diskurzivnoj konstrukciji posredovane zbilje. Kako ističe Stuart Hall, radi se o polju gdje se fragmenti ideologije artikuliraju, transformiraju i elaboriraju (Hall, 2003).

Ovaj rad i analiza čini svojevrsnu ekstenziju analiza provedenih u sklopu projekta „INC-LuDE – međuresorna suradnja u osnaživanju državljana trećih zemalja“. Istraživanje je uključilo medijske članke identificirane na temelju ključnih riječi migrant/azilant/izbjeglica (N-3057) i objavljene 2018. i 2019. godine na medijskim portalima s najvećim udjelom publika (više o uzorku i metodologiji v. Popović i sur., 2022).¹ Tada pro-

1 Cilj projekta bilo je jačanje preduvjeta za socijalnu uključenost državljana trećih zemalja s naglaskom na osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita te je za potrebe projekta za Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske izrađena baza medijskih članaka. Autori posjeduju pravo korištenja prikupljenih podataka. Baza medijskih članaka obuhvaća internetske portale televizija s nacional-

vedene analize na ukupnom uzorku otvorile su mnoga pitanja među kojima je pitanje koje ovdje adresiramo, a tiče se medijske produkcije pozicije iregulariziranih migranta u tranzitu kroz hrvatski nacionalni prostor i diskursa lova. Koja su značenja upisana u te medijske reprezentacije i o kakvim je društvenim odnosima dominacije riječ?

3. PRIJEPORNI STATUS IREGULARIZIRANIH MIGRANATA

Problematičnu poziciju migranata, izbjeglica i ljudi bez državljanstva u sustavu nacija-država najbolje opisuje Hannah Arendt u devetom poglavlju „Izvoru totalitarizma“ u kojem, analizirajući prostor politike u doba imperijalizma, izvodi argumentaciju o neodrživosti prava čovjeka u nacionalnoj državi (Arendt, 1998). S obzirom da su nacije-države politički organizirane nacionalne kulture one neizbježno proizvode višak ljudi na tako određenom teritoriju. Ta se strukturna greška u punoj snazi manifestirala nakon I. svjetskog rata kada je narušena prividna stabilnost tog sustava: „eksplozija 1914. i njene ozbiljne i razorne posljedice dovoljno su rastresle fasadu europskog političkog sustava i ogolile njegovu skrivenu konstrukciju“ (Arendt, 1998:274). Prvo što je stradalo u tom naletu brojnosti izbjeglica i ljudi koji su ostali bez matične nacionalne države bilo je pravo azila, a potom i princip povratka u matične zemlje te u konačnici derogiranje i dovođenje u pitanje vlastitih zakona. Čovjek bez države koja bi štitila njegova prava postao je „po definiciji izvan zakona“ te je bio stavljen u potpunosti u milost policije koja u tom slučaju nije bila sredstvo jačanja i provedbe zakona, već je postala sredstvo vladanja ljudima. Jedino rješenje koje je europska nacionalna država pronašla u tom susretu s ilegalnom prirodom statusa tih ljudi bilo je kršenje zakona: „Ona je krijumčarila svoje protjerane ljude bez državljanstva u okolne zemlje, s tim što su ove uzvraćale istom mjerom“ (Arendt, 1998:291). Ta sistemska mana imala je jednake učinke i na čovjeka ilegalnog migranta jer je za tu anomaliju „za koju opći zakon nije bio predviđen“ bilo bolje „da postane anomalija koju je zakon predvidio, kriminalac“ (Arendt, 1998:293). U konačnici jedino rješenje, „jedina zemlja“ koju je sustav nacija-država mogao ponuditi bio je internacijski logor kao suprotnost prostoru politike, pri čemu to nije bilo povezano s problemom prenaseljenosti, odnosno „to nije bio problem prostora, već političke organizacije“ (Arendt, 1998:301). Argumentaciju Arendt završava spajanjem problema isključenosti iz političke zajednice s progonstvom iz cijele ljudske zajednice jer „tek s potpuno organiziranim čovječanstvom gubitak doma i političkog statusa mogao je postati identičan protjerivanju iz čovječanstva uopće“ (Arendt, 1998:304). Ljudski višak se time pokazuje kao višak ne-ljudi s obzirom na to

nom koncesijom i najvećim udjelom publike (hrt.hr, dnevnik.hr, rtl.hr), internetske portale informativnog dnevnog tiska s najvećim udjelom publike (24sata.hr, jutarnji.hr, vecernji.hr), internetske portale elektroničkih publikacija s najvećom posjećenošću (net.hr, tportal.hr, index.hr), regionalne medije (slobodnadalmacija.hr, glas.hr) i lokalne medije (kaportal.hr, karlovacki.hr, 034portal.hr, pozega.eu, quirinusportal.com, portal53.hr, brodportal.hr, sbplus.hr, regionalni.com, varazdinske-vijesti.hr, zadarski.hr, zadarskilib.hr).

da im „sloboda kretanja nije davala pravo da se negdje nasele“, kao što im ni sloboda mišljenja nije dala pravo da rasuđuju (Arendt, 1998:303-308). U toj ogoljenosti prava čovjeka ljudima su bez državljanstva oduzete sve kvalitete i identitet čovjeka osim „golog života“ (Agamben, 1998) čime je prognan u sferu nužnosti odnosno vraćen u prirodno stanje gdje „postaje neki uzorak životinjske vrste zvane čovjek“ (Arendt, 1998:309). Za Arendt ta operacija čini pretpostavku za uspostavu apsolutno asimetričnih odnosa moći, odnosno potpunu dominaciju.

Dok Arendt još uvijek operira s relativno fiksnim kategorijama, a često i nedovoljno kritički u odnosu na rasizam², Agamben u mehanizmima animalizacije vidi tehnologiju reprodukcije razlika čovjek/životinja, ljudsko/neljudsko koje nisu unaprijed određene, nego su pomične. Budući da granica čovjeka i životinje nije prirodno dana, onda imamo na djelu stalnu samoreprodukciju čovjeka uz pomoć „antropološke mašine“ kroz neprestanu seriju „razlika i rezova“ (Agamben, 2004). To otvaranje temeljnih struktura i analitičkih kategorija omogućuje zahvaćanje diskurzivnih praksi u situaciji krize političkog i društvenog poretka odnosno promatranje borbi u kojima različiti akteri ulaze u igru strateškog pozicioniranja, a što ne bi bilo moguće ako se odnosi promatraju samo iz perspektive juridičkog. Umjesto da na diskurs i subjekte koje uspostavlja gledamo kao na zadane i nepromjenjive društvene kategorije oboje je zapravo nestabilno i otvoreno za promjene. Subjekti i diskurs u stalnom su proizvodnom procesu i u različitim točkama u prostoru i vremenu moguće je naći različite kontingentne (ne)usklađenosti i dinamike čak i kada takva praksa nije javno vidljiva, artikulirana ili namjeravana. Kao što istraživači ne otkrivaju obrasce, nego su aktivno uključeni u proizvodnju i reprodukciju diskursa, tako ni subjekti u potpunosti ne reflektiraju uloge koje su zadane društvenom strukturom iako je prisutna određena razina usklađenosti. U tom smislu u mnogim izvještavanjima o migrantskim praksama prelaska granice nailazimo na specifičnu migrantsku artikulaciju djelovanja kao „igre“ (eng. *game*) u kojoj su neki sudjelovali i više od 20 puta (Popović i sur., 2022). To znači da promatranje onih koji su stavljeni izvan zakona kao onih koji su svedeni na prirodno stanje i ujedno izvan društva, bilo kojeg društva i bilo kakvih društvenih odnosa osim nasilja, pretpostavlja zauzimanje perspektive zakona i vladara.

Korisno je prisjetiti se da Foucault slično Arendt otprilike u istoj vremenskoj točki locira promjenu koja se tiče izvora zakona i sidrenja suvereniteta u narodu, a koja je kod njega vezana uz transformaciju mehanizama moći. Za moderno su društvo po njemu karakteristični novi oblici moći, „disciplinarna“ i „bio-moć“. Te nove koncepcije zamjenjuju ili barem nadograđuju „suverenu moć“ koja je počivala na izvanjskom subjektu, mehaničkim principima i epizodičnosti pojavljivanja kao posljedica infra-

2 Brojne novije kritike Arendt problematiziraju njenu eurocentričnu poziciju, nekritičko preuzimanje rasnog i kolonijalnog diskursa kada za afričke primjere rezervira termine „divljaka“, „barbara“ i „civiliziranost“, kada odnose kolona i „divljaka“ ne uspijeva promatrati iz perspektive koloniziranih, ili kada iznosi potpuno neodrživ stav da SAD nije bio uključen u imperijalistički rasni projekt (v. Norton, 1995; Klausen, 2010; Owens, 2017).

strukturnih ograničenja. Ta se transformacija tiče promjena u odnosima zakona i prakse vladanja, pojavi unutarnjih ograničenja vladavine iza čega nije stajao zakon, nego politička ekonomija koja se ticala materijalnog bogatstva i optimizacije populacije. Politička ekonomija je otvorila pitanje umijeća vladanja – ne u terminima zakona i legitimnosti u odnosu na pravo, već u odnosu na prirodu stvari koja se proizvodila znanjem o tim stvarima. Dok se disciplinarna moć usredotočuje na pojedince i pojedine skupine, bio-moć se tiče populacije i operira kroz normu i normalizacijske prakse (Foucault, 1994; Foucault, 2008). Država više nije izvanjski entitet niti središnje mjesto političkih racionalnosti jer polje političkog uključuje složenu nakupinu praksi pojedinaca, grupa i zajednica koje kroz savezništva multipliciraju središta programa i autoriteta u administraciji života (Rose i Miller, 1992; Rose, 1996). Društvena norma sada služi za utemeljenje vladavine i ona je u različitim oprimjerenjima zapravo pomična i nestabilna te stoga može rezultirati i „krimigracijskim“ režimom (Bužinkić i Avon, 2020). Zato je u modernom društvu ona predmet borbi jer se u odnosu na normu i razlike koje iz nje proizlaze određuju granice zajednice, identiteta, normalnog i nenormalnog, kao i ovlašteni agenti i kanaliziranja resursa. Izvori su normalizacije društveni, mnogostruki i decentrirani jer u tom procesu svi sudjeluju i jer je norma transformirana od ispravnog pravila u referentnu točku u usmjeravanju djelovanja, vladanju i samovladanju mnogostrukih aktera (Ewald, 1990).

Otvaranjem polja analize strateških borbi i režima praksi s kojima se susrećemo primjećuje se da su logori i migrantski centri, kao disciplinarni mehanizmi identifikacije i selekcije odnosno reguliranog uključenja u društvenu i političku zajednicu, samo jedan od instrumenata „upravljanja migracijama“ i načina nošenja s krizom. Raznovrsni oblici discipliniranja i brige koja se naslanja na taj proces regulacije kao izraz „pastoralne moći“ (Foucault, 2007) nisu pri tome jedini, a za neke društvene skupine kao što su iregularizirani migranti nisu zapravo niti prevladavajući. Naime, načini odnošenja država i drugih aktera spram migranata pokazuju istovremenu prisutnost i humanitarnih ili humanizacijskih i sigurnosnih ili animalizacijskih diskursa (Popović i sur., 2022; Petrović i Pozniak, 2024; Pozniak i Župarić-Iljić, 2024). To je posebno vidljivo na europskoj periferiji gdje su pozicijske borbe izraženije, a naizgled paradoksalne prakse sinkronizirane i uobičajene. Tako onda primjerice zaštita i spašavanje migranata ide usporedno i zapravo neodvojivo od identificiranja, otkrivanja, uhićenja i transferiranja. Iz toga ne proizlazi da status iregulariziranih migranata nije određen problematičnom pozicijom u legalnom poretku, nego da „nacionalni poredak stvari“ (Malkki, 1995), koji se vidi kao prirodni poredak, osim juridičke ima i epistemičku, ekonomsku, političku i kulturnu dimenziju. On nema jedno središte, nego je riječ o hegemoniji ili promjenjivom savezu vizija i divizija koje onda kreiraju nepremostive ontološke razlike. Ako su migrantski centri, prakse zadržavanja i detencije te imigracijske kvote, kao instrumenti upravljanja migracijama, blisko vezani uz ideju selektivnog uključenja i integracije te sa sobom vuku cijeli niz ovlaštenih aktera u proizvodnji znanja (od socijalnih radnika, poslodavaca, obrazovnih stručnjaka i institucija do humanitarnih i religijskih organizacija) onda vrijedi postaviti i pitanje odnosa i značenja koji se us-

postavljaju u drugim točkama. O kakvim društvenim odnosima je riječ u prostoru rute i tranzita?

4. GRANICE BEZDANA I KINEGETIČKA MOĆ

Dva su ključna momenta prisutna u analizama iregulariziranih migracija, a koji se pojavljuju u oblicima statičnosti napram mobilnosti, regularnosti naspram neregularnosti, individualizacije i selekcije naspram mase u tranzitu (Popović i sur., 2022). Oni nam govore o svojevrsnim polovima značajno različitih društvenih odnosa. Te razlike signaliziraju radikalno drugačije mehanizme isključivanja ili „granice bezdana“ (Santos, 2018). Tu različitu narav dominacije uočio je i Frantz Fanon kada je kolonijalni svijet opisao kao „rascijepljen svijet“ jer, za razliku od metropolitanskog centra u kojem postoji mnoštvo posrednika između vlasti i podčinjenih, u kolonijama vladaju odnosi nasilja, a podčinjenima je jedini institucionalno priznati sugovornik policajac ili vojnik (Fanon, 1973:3). Razloge je vidio u pripadanju „nekoj vrsti, nekoj rasi“ zbog čega je to bio drugačiji poredak u kojem je baza istovremeno i nadgradnja (Fanon, 1973:4). U prvom se svijetu nejednakostima i asimetrijama u odnosima moći upravlja ili, drugim riječima, isključenost je samo polje napetosti između disciplinarne i pastoralne moći. S druge strane, „bezdana isključenost“, kako ju naziva Santos, posve je drugačija vrsta isključenosti jer se društvena regulacija provodi nasiljem bez brige i obećanja emancipacije (Santos, 2018). Budući da je ta isključenost neizmjereno duboka nezamislivo je da oni s druge strane granice bezdana uopće mogu ikako biti uključeni. Oni su degradirana ljudska bića i stoga ontološki različiti (Santos, 2018). Mehanizmi te isključenosti su za Santosa slični onima koji su bili prisutni u povijesti kolonijalizma, no nisu više čvrsto geografski određeni jer je riječ o globalnim artikulacijama i nepremostivim granicama koje reproduciraju temeljne strukture dominacije u kapitalizmu, kolonijalizmu i patrijarhatu. Za eurocentričnu je misao, a u nju Santos svrstava i Foucaultovu usmjerenost na disciplinarnu i pastoralnu moć u modernim društvima, karakteristično iluzorno uvjerenje da se sve isključenosti nalaze s ove strane bezdana, čime se zapravo bezdane isključenosti prikrivaju. Zadatak je „sociologije odsutnosti“ da ih učini vidljivima i da analizira načine na koje se proizvodi nepostojanje, nevidljivost i irelevantnost kako bi se odnose dominacije učinilo manje prirodnima (Santos, 2018:25).

Tu vrstu bezdane isključenosti iregulariziranih migranata teško se može zahvatiti konceptima pastoralne ili disciplinarne moći. Čak ni Agambenov povratak na suverenu moć i logor kao izraz pokušaja uključenja isključenih unutar biopolitičke paradigme (Agamben, 1998) ne nudi posve prikladan okvir, osim ukoliko bismo pristali migrant-ske centre promatrati u ekstremnom obliku logora za istrebljenje. Zapravo u slučaju iregulariziranih migranata u europskom prostoru kvotnih režima, logori prije predstavljaju tehnologiju individualizacije i selekcije pa se onda čine bližima disciplinarnom obliku moći. Primjerice, Vaughan-Williams ih promatra upravo na taj način, kao manifestacije „zoopolitičkih operacija suverene moći“ koja nastoji zaustaviti i ograničiti kretanje te zadržati one populacije ili članove populacije o kojima ne posjeduje dovoljno znanja (Vaughan-Williams, 2015:9).

Korisnu nadogradnju prethodnih analitičkih doprinosa nudi Chamayou (2012) koji pastoralnoj moći suprotstavlja „kinegetičku moć“. Kako objašnjava Chamayou, u idejnim temeljima pastoralna je moć transcendentna jer se ideja pastira i stada izvukla iz božanskog autoriteta kao temelja političkog autoriteta. Ona se odnosi na stado, mnoštvo u pokretu, ali na način brige i vođenja. Vodeći računa o svakom članu stada ona individualizira subjekte. S druge strane, iz iste biblijske tradicije, a nadopunjujući Foucaultovu konceptualizaciju, Chamayou izvlači drugu vrstu moći koja djeluje nasuprot pastoralnoj moći. Taj immanentni oblik moći ima korijenje, ne u liku Abrahama, nego babilonskog kralja Nimroda koji je prema Knjizi Postanka bio silni lovac i prvi moćnik na zemlji. Prema tome, kinegetička moć se ne tiče usmjeravanja i vođenja ljudi, nego lova, nasilnog hvatanja i prisvajanja. Nasuprot mobilnoj, dobronamjernoj i individualizirajućoj moći stoji kinegetička moć koja se „provodi nad plijenom, živim bićima koja bježe“ (Chamayou, 2012:15). Pri tome kako napominje Chamayou, tu se ne radi o metafori nego o konkretnom historijskom fenomenu koji se tiče prepada, praćenja, hvatanja i ubijanja ljudi kroz lov, a koji se i u antičkoj filozofiji pojavljuje kao temeljno umijeće od čega je umijeće prisvajanja robova samo jedna podvrsta. Tom „predatorskom tehnologijom moći“ uspostavljaju se i reproduciraju odnosi apsolutne dominacije pri čemu ta moć nije produktivna u smislu da stvara i razvija resurse, nego ih ona prisvaja. Svaki lov na ljude praćen je teorijom (rasnom, nacionalnom, administrativno-legalnom i sl.) o plijenu i lovini koja opravdava lov negacijom pune pripadnosti zajednici i svodenjem nekih ljudi na divljač nalik ljudima (Chamayou, 2012).

Za razliku od Agambena, ovakvo shvaćanje isključenja iz legalnog poretka ne vodi predpolitičkom, preddruštvenom biološkom životu, nego specifičnom društvenom odnosu dominacije kojeg karakterizira neograničeno iskorištavanje. U tom smislu Chamayou prati razvoj kinegetičke moći i njene tehnologije od hvatanja i prisvajanja robova, hvatanja i izгона siromašnih i kriminalaca do modernih pogroma i linčovanja te, u konačnici, ekstremne ekonomske eksploatacije ilegalnih migranata. Jedno od temeljnih obilježja kinegetičke moći je inicijalna asimetrija, kako kaže Chamayou, jer se druga strana ne vidi kao jednaka, početne su pozicije lovca i lovine naime već poznate. No istovremeno je prisutna i nestabilnost odnosa jer se pozicije mogu preokrenuti. Iz toga proizlaze i ostala obilježja kao što su odnos asimetrije u oružju, izbjegavanje duela i oslanjanje na treću stranu posrednika u lovu (pse, dojave građana, termovizijske kamere, dronove, detektore otkućaja srca i sl.). U konačnici tu odnos „ne uzima oblik izravne konfrontacije, nego procesa praćenja“ (Chamayou, 2012:73).

5. MEDIJSKI LOV I LOV U MEDIJIMA

U nizu istraživanja o medijskim izvještavanjima o migracijama istaknuto mjesto zauzimaju specifične reprezentacije migrantskih kretanja. Kao dio rasiziranog diskursa migrantska kretanja uobičajeno se predstavljaju u terminima koji označavaju masovne, prirodne i biološke pojave kao što su poplava, valovi, tsunami, rijeke, najezda i dr. (Gradečak i sur., 2021). Kretanje je čoporativno, nekontrolirano i neevidentirano (Popović i sur., 2022).

Negativna značenja vezana za neregulirana migrantska kretanja u hrvatskim medijima kao dio šireg iregularizacijskog diskursa posebno postaju učestala nakon 2015. godine od kada se sve više govori o migrantskoj krizi, opasnostima za društvo, potrebi zaštite i zatvaranja granica (Car i sur., 2019), pri čemu je na tu promjenu od humanitarnog prema sigurnosnom diskursu značajno utjecala promjena širih europskih politika i imigracijskih režima u zapadnim europskim zemljama. Primjerice Čepo i suradnici (2020) za tu transformaciju ključnim drže politike uvjetovanja Europske unije. U takvom se okviru pojavljuju i specifične strategije upravljanja migracijama koje usporedo obuhvaćaju mehanizme postroženja nadzora i zaštite granica te politike integracije manjeg broja odabranih unutar europskog programa premještanja i preseljenja. Taj okvir ne može prepoznati migranta u kretanju i tranzitu koji nije zaustavljen na dobro čuvanoj granici, koji se nalazi u nacionalnom prostoru premda njemu ne pripada niti mu je on određeno. U tom poretku iregularizirani migrant nužno postaje isključen i nevidljiv, stavljen s druge strane granice bezdana, kao ljudska životinja koja se nekontrolirano kreće.

5.1. Drugačija vrsta ljudi

Migranti u nereguliranom tranzitu diskurzivno se oblikuju kao kulturno radikalno drugačija vrsta ljudi. U medijskom su diskursu te razlike redovito negativno vrednovane i primarno se odnose na kulturne prakse, običaje, jezik i druga obilježja. Zbog tako konstruiranih razlika migranti se reprezentiraju kao aloktona vrsta koja ne pripada ovim krajevima, a onda su i susreti s njima neugodni, ne zbog manifestacije agresije nego neizvjesnosti koja proizlazi iz nepoznatog.

„[...] nije uopće ugodno u šumama nacionalnog parka susresti takve skupine ljudi iz drugih zemalja potpuno kulturološki različitih od naše, rekao je jedan od izvora za portal Riječanin.“ (rtl.hr, 23. 8. 2018.)

„[...] nije uvijek bilo i ugodno iskustvo za planinare, izletnike i sve one koji se u prirodi susreću s ljudima s kojima najčešće ne mogu komunicirati i koji su kulturološki podosta različiti od onoga na što smo navikli u našim krajevima i ovom dijelu Europe, donosi Riječanin.“ (rtl.hr, 25. 8. 2018.)

Ta kulturna obilježja se naturaliziraju, hijerarhiziraju u odnose civiliziranosti i neciviliziranosti te se manifestiraju i prenose u ponašajnu dimenziju.

To je svih najviše uznemirilo. Ne to što su migranti ušli u kuće, najvjerojatnije da se sklone od nevremena, već način na koji su se u njima ponašali.“ (rtl.hr, 1. 11. 2018.)

„A što je najgore, u toj istoj sobi gdje su spavali vršili su nuždu – govori nam Vera.“ (slobodnadalmacija.hr, 17. 12. 2018.)

„Ti ljudi kada su na putu oni nemaju, ne idu oni na javni wc ni nigdje, nego tamo gdje se nađu tu i vrše nuždu.“ (rtl.hr, 21. 5. 2019.)

„Ukrali su odjeću, tablet, sve stvari porazbacali, izvršili nuždu nasred prostorija i otišli. Također, nisu im se svidjela niti raspela na zidu koja su potrgali kaže Kristijan.“ (24sata.hr, 20. 6. 2019.)

Biološke potrebe koje su zajedničke svim ljudima ovdje se organiziraju kao kulturno različite. U tom smislu se onda grupe konstruiraju kao nekompatibilne, ne u biološkom nego kulturnom smislu tradicija, životnih stilova, kontrole tjelesnih i bioloških procesa. Time ta obilježja i razlike poprimaju oblike „neo-rasizma“ (Balibar i Wallerstein, 1991) koji funkcionira kao ekstenzija starih bioloških isključivosti. U oba slučaja, i kod „kulturnog rasizma“, kao i kod biološkog, radi se o naturalizaciji ljudskog ponašanja (Balibar i Wallerstein, 1991:24). Kultura ovdje ima istu funkciju kao i priroda, koja se nadaje kao genealogija koja je determinirana i nepromjenjiva (Balibar i Wallerstein, 1991:22). To je ujedno i zajedničko polje unutar kojeg se rasizam i nacionalizam u današnjem vremenu neodvojivo diskurzivno isprepliću jer se u nacionalnom poretku kao prirodnom razmještaju ljudi razlike između domaćih i stranih onda vide kao razlike utemeljene u prirodi (Balibar i Wallerstein, 1991).

5.2. *Brisanje u otkrivanju*

Važno obilježje medijskog kinegetičkog diskursa tiče se reprezentacije iregulariziranih migranata kao bezdano isključenih. Migranti koji se nalaze u migrantskim kampovima imaju jasnu lokaciju izvan nacionalnog teritorija i mogu biti samo potencijalna prijetnja u proboju granice. Slično se pokazuje i u slučajevima krijumčarenja u kojima su ključne figure policija i krijumčar koji se pojavljuje kao kriminalac tj. onaj koji ima poznato mjesto u društvenom poretku makar ono bilo negativno. U tim odnosima migranti su češće žrtve krijumčara, iako se i u tom slučaju pojavljuju animalizacijski momenti „iskakanja iz teretnjaka/kombija“. No takvo „iskakanje“ i „bježanje pred policijom“ u tim se slučajevima odvija na cestama i graničnim prijelazima kao priznatim kanalima reguliranog kretanja. Posve drugačiji se odnosi uspostavljaju u samostalnom migrantskom kretanju i nereguliranom tranzitu. U tim slučajevima migranti su nevidljivi i odsutni. Oni se mogu dokučiti samo kao prošla stvarnost uz pomoć artefakata koji zahtijevaju upotrebu imaginacije.

„Unuk Andelke i Antona je prije nekoliko dana u kukuruzu naišao na stare deke i plastične vrećice od hrane koje su migranti odbacili [...]“ (24sata.hr, 21. 8. 2018)

„Kažu da im nije svejedno jer kad znaju ići u šumu viđaju smeće koja ostavljaju migranti, ruksake, tenisice [...]“ (24sata.hr, 20. 10. 2018.)

„Stanovnici juga Dalmacije u sve većem strahu od ilegalnih migranata: policija tvrdi da ih nema, no ostaci hrane, odjeća i papiri na arapskom razbacani po pješačkim stazama pričaju drugu priču.“ (slobodnadalmacija.hr, 18. 1. 2019.)

„Osim stanovnika Žumberačkog gorja, na migrante su u šumama znali naići i lovci. Znaju pronaći njihovu odjeću, ali i logorske vatre u šumama [...]“ (24sata, 3. 11. 2019.)

„Građani zabrinuti: kod Zagreba uočena skupina migranata; Pronašli ruksake, odjeću, hranu...: ‘Pobjegli su čim su nas vidjeli’.“ (net.hr, 9. 12. 2019)

„Migranti lutaju šumama u opatijskom zaleđu, stanovnici uplašeni: ‘Uvukao nam se strah pod kožu, noću znamo čuti lupkanje, šuškanje’ [...]“. (net.hr, 03. 11. 2018.)

U prostoru kinegetičkih odnosa iregularizirani migranti su skriveni. Oni se skrivaju i bježe iz vidokruga na prvi pogled. Njihova reprezentacija u medijima odvija se samo kroz priče svjedoka i uz pomoć tragova, materijalnih ostataka ili zvukova, jer kao bezdano isključeni ne mogu ni na koji način biti uključeni u postojeću društvenu stvarnost. Ta reprezentacijska struktura koja je u potpunosti sastavljena od tragova ima mehanizme „brisanja u otkrivanju“ (Spivak, 2011:161) jer, kako tvrdi Spivak, „kada se uspostavi komunikacijska linija između nekog pripadnika isključenih (eng. *subaltern*) skupina i krugova građanstva ili institucionalnosti, bezdomni (eng. *subaltern*) su ubačeni na dugotrajan put prema hegemoniji“ (Spivak, 2011:160). U tom je smislu jedini način njihova pojavljivanja u medijskom diskursu kroz odsutnost čime se njihova dubinska isključenost reproducira.

5. 3. Predatorski odnosi

Odsustvo komunikacije ne znači da ne postoje bilo kakvi odnosi tj. da njihove pozicije nisu saturirane odnosima moći. Njihove pozicije su konstituirane u asimetričnim odnosima lovca i plijena. Taj kinegetički odnos podrazumijeva usporedne mehanizme hvatanja i isključivanja (Chamayou, 2012). Da bi se nekoga moglo hvatati i loviti, taj prethodno mora biti isključen, ali isto tako isključenje je i posljedica lova. U tom smislu kinegetička moć proizvodi vlastite postavke pa se migranti skrivaju i bježe kako ne bi bili uhvaćeni što ujedno proizvodi animalizaciju. Tako je onda i jedno od obilježja medijskog lovačkog diskursa naglasak na brojnosti. Kinegetički mehanizmi moći funkcioniraju na način da ne individualiziraju, oni mogu eventualno odvajati najslabije (žene i djeca), ali i u tim slučajevima rezultat nije individualizacija nego omasovljenje.

„Vraćao sam se kući u Zagreb oko 11 sati, kada sam na nekih 500 metara u šumi vidio kako pretrčavaju cestu. Mislilo sam da se radi o životinjama koje često znaju pretrčavati, no kako sam se približio vidio sam mlade dečke kako su pognuti i brzo pretrčavaju. Bilo ih je oko 50 ili 100 [...]“. (24sata.hr, 20. 10. 2018.)

„Ima ih jako puno, ko mrava, nema gdje ih nema - ovako o migrantima govori jedna mještanka naselja Jezerce.“ (večernji.hr, 30. 10. 2018.)

„Prijelaz koji su migranti koristili dio je puta za divljač.“ (Slobodnadalmacija.hr 6. 11. 2018.)

Njihovo je ponašanje u prirodi reprezentirano kao slično životinjama, no u naseljenim područjima ponašanje slično ljudima također se konstruira kao problematično jer se „slobodno šecu“. Time se signalizira da se pojavljuju ondje gdje ne pripadaju te da se ponašaju na način koji nije u skladu s njihovom prirodom. Prirodni poredak je time narušen jer se slobodno kreću oni čije kretanje ne bi trebalo biti slobodno, oni odbija-

ju djelovati u skladu sa svojom prirodom. Kako argumentira Chamayou „u konačnici odgovor na teorijski problem lova na ljude je sama praksa lova na ljude, s paradoksom da je potonje legitimirano na temelju navodnih prirodnih razlika čija neprirodnost je neodvojiva od njene uspostave“ (Chamayou, 2012:8).

„U naselju Gabela polje slobodno se prošetavaju migranti, a tako je i kod Doljana i Dračeva u čapljinskoj općini.“ (slobodnadalmacija.hr, 4. 11. 2018.)

„Neki od njih i pobjegnu u strahu od stanovnika [...]“ (index.hr, 3. 6. 2018.)

„Po gradskim ulicama tumaraju čim padne mrak [...]“ (slobodnadalmacija.hr, 17. 12. 2018.)

Prisutnost i kretanja iregulariziranih migranata unutar nacionalnog teritorija ukazuje na slabost državnih organa u zaštiti granice. S jedne strane to je onda prilika za ekstremno desne političke stranke da prozivaju vlast za nesposobnost i zalažu se za slanje vojske na granice (Popović i sur., 2022), ali isto tako s druge strane daje priliku vlasti za jačanje veza državnih represivnih organa i građana. Na taj način se onda uspostavlja hegemonijsko savezništvo te se mobiliziraju različite društvene skupine u zajedničkom pothvatu traganja i hvatanja. Medijske proizvodnje tih suradnji i mobilizacija ujedno legitimiraju uspostavu kinegetičkih odnosa te sprječavaju i kriminaliziraju suradnje i solidarnosti građana i migranata.

Moja punica ih je hranila neko vrijeme i pomagala im dok nije dobila upute od policije da ih prestane hraniti.“ (24sata.hr, 20. 6. 2019.)

„Domaći ljudi koji su isprva bili skloni pružiti im sklonište sve više postaju uznemireni i nesigurni.“ (rtl.hr, 1. 11. 2018.)

„Jedino tražimo zaštitu da vidimo na koji način nas može policija zaštititi da mirno živimo. Devedesete smo dežurali, zna se od koga, a sada od crnog vraga“, kaže Zvonko Francisković iz Begova Razdolja.“ (rtl.hr, 5. 5. 2019.)

U medijskoj proizvodnji tog izokrenutog demokratskog i participativnog pothvata traganja i hvatanja migranata lov se ne pojavljuje samo implicitno, nego je eksplicitno prisutan bilo kroz izraze koji se u medijskom izvještavanju koriste ili kroz prisutnost lovaca kao ključnih građanskih aktera koji pomažu policiji.

„Migranti se puno kreću šumom, zna ih biti po desetak i lovci ih često uoče i onda jave policiji.“ (net.hr, 03. 11. 2018.)

„Mi smo jako dobro organizirani s lovcima i ostalim udrugama, uspostavili smo dobru komunikaciju i s građanima.“ (rtl.hr, 25. 3. 2019.)

„Policajac u šumi lovio divljač pa ‘ulovio’ trideset migranata.“ (24sata.hr, 6. 10. 2019.)

„Lovac kod Jasenovca ustrijelio čaglja, ali i iračkog migranta.“ (tportal.hr, 3. 4. 2019.)

„Drama u Gorskom kotaru: Policajci lovili ilegalne migrante, jednog nastrijelili? ‘Operiran je’.“ (rtl.hr, 17. 11. 2019.)

„Uz kopnenu granicu postavljeno je i više promatračnica, nalik na lovačke čeke, s kojih je moguće promatrati velik dio teritorija. Kako kaže voditelj službe za granicu pri Policijskoj upravi Alemko Vrđuka, pri izgradnji promatračnica policiji su veliku pomoć pružile Hrvatske šume u materijalu te lovci u njihovoj izgradnji.“ (jutarnji.hr, 23. 7. 2019.)

Sastavni je dio kinegetičke tehnologije moći asimetrija u oružju, ali i oslanjanje na treću stranu koja posreduje između lovca i lovine čime se osigurava da njihove pozicije neće biti preokrenute. Naime, ti su odnosi prožeti neizvjesnošću i postoji opasnost da lovac postane lovina. Prednost se osigurava tehnologijama za praćenje i nadzora iz daljine.

„Migranti slobodno šetali Metkovićem, policiji pomogla kamera.“ (večernji.hr, 2. 11. 2018.)

„Kako uloviti migrante iz helikoptera? Ekipe RTL Direkta s policijom u zračnom nadzoru granice.“ (rtl.hr, 20. 11. 2019.)

Iz istih razloga neizvjesnosti i mogućnosti obrtanja pozicija onima koji su uključeni u lov ta aktivnost uvijek je u nekoj mjeri opasna pa stoga može pružiti i određenu vrstu uzbuđenja.

„krenuli smo za njima trčati, pošto su imali četiri torbe, svi, ovog zadnjeg falilo je dva tri metra, mogao sam uloviti ovog zadnjeg, ali sam vidio da predzadnji ima nož kod sebe od jedno 30 centimetara i onda sam odustao, rekao je Renato Karlović iz Begova Razdolja.“ (rtl.hr, 5. 5. 2019.)

6. ZAVRŠNA DISKUSIJA

Analiza medijskih izvještaja o iregulariziranim migrantima u tranzitu kroz nacionalni teritorij pokazuje proizvodnju specifičnih društvenih odnosa. Riječ je o odnosima saturiranim kinegetičkom moći u kojima su iregularizirani migranti predmet predatorske tehnologije lova. Ti odnosi govore o poziciji bezdane isključenosti i krajnje nesigurnosti koja s jedne strane zahtjeva skrivanje i izbjegavanje te s druge strane traganje i hvatanje. Slično Chamayouvoj teoretizaciji, hrvatski kinegetički medijski diskurs određen je s nekoliko ključnih elemenata. U medijskim izvještavanjima o iregulariziranim migrantima u tranzitu konstruiraju se inicijalne nejednake pozicije uz pomoć nacionalnog i rasnog kulturnog registra divljaka, neciviliziranosti i stranca. Takvi rasizirani odnosi pretpostavka su mogućnosti lova u koji nije upogonjena samo policija, nego i različite skupine građana. Među njima istaknutu poziciju imaju upravo lovci. U konačnici u tim odnosima uvijek vrebaju neizvjesnost i opasnost čime se reproduciraju prethodne pozicije i legitimiraju predatorski odnosi. Valja pri tome imati na umu da mediji ovdje nisu samo pasivni promatrači i posrednici lokalnih iskustava, nego sudjeluju u uspostavi i reprodukciji predatorskih odnosa. Tako primjerice, iskustva solidarnosti sa iregulariziranim migrantima u tranzitu ostaju neposredovana i nereprezentirana. Isto tako, materijalni ostaci migrantskih kretanja nisu stavljeni u funkciju reprezentacije migrantskog iskustva

gladi, žeđi, siromaštva ili patnje, nego su stavljeni u funkciju tragova u prirodi i dokaza brojnosti i nepripadanja.

No, kako smo nastojali pokazati, odnosi lova i lovine govore i o svojevrsnom „pozicijskom ratu“ (Gramsci, 2005). Ti se odnosi značajno razlikuju od prethodnih praksi svakodnevne reprodukcije političke zajednice. „Prostor pojavljivanja“ (Arendt, 1958) kao temelj reprodukcije društvenog i političkog poretka razvija se s ove strane granice bezdana, dok se na toj drugoj strani proteže prostor skrivanja, a javno djelovanje ustupa mjesto osluškivanju, promatranju i traganju. Te društvene prakse zapravo govore o nesigurnosti i nestabilnosti društvenog i političkog poretka suočenog s migracijama. Neregulirane migracije signaliziraju slabost države u kontroli društvenih procesa, nemogućnost jasne identifikacije i „čitljivosti“ (Scott, 1998) ljudi u pokretu. Ljudi koji se kreću zbog političke, društvene ili ekonomske nestabilnosti ovdje postaju nenamjerni agenti nove nestabilnosti jer nisu uključeni u politički i ekonomski način proizvodnje u kojem regulirani politički i ekonomski migranti imaju prepoznatljivo mjesto kao statički resurs političke i ekonomske eksploatacije. Umjesto logike proizvodnje u kojoj ekonomski migranti i politički azilanti predstavljaju produktivni element u reprodukciji moralne političke zajednice i nacionalne ekonomije, ovdje je na djelu logika prisvajanja koja je drugačija jer ne rezultira akumulacijom resursa nego isključivanjem. Ta ideja prisvajanja stoji u podlozi diskurzivnih praksi traganja i lova. U ovom slučaju lovački diskurs otkriva specifičnu praksu i perspektivu autonomnog političkog subjekta koji strahuje od odsustva državnog nadzora, koji zbog tog odsustva osjeća krizu pa uvijek iznova pokušava kolonizirati i osvojiti prostor koji je donedavno bio stabilan i zadan. Lov se odvija u prostoru političkog praga u kojem su državni nacionalni teritorij i tako određena društvena zajednica dovedeni u pitanje, i u kojem građani preuzimaju ulogu militantnih etnografa jer se hvataju u koštac s vlastitim okolišem i njegovim promjenama uz pomoć naslijeđenih kulturno-političkih obrazaca koje otvoreno zastupaju i koji usmjeravaju njihovu sistematičnu terensku istraživačku praksu u restauraciji političkog prostora.

LITERATURA

- Agamben, G. (1998). *Homo Sacer. Sovereign Power and Bare Life*. Stanford University Press.
- Agamben, G. (2004). *The Open. Man and Animal*. Stanford University Press.
- Arendt, H. (1958). *The Human Condition*. The University of Chicago Press.
- Arendt, H. (1998). *Izvori totalitarizma*. Feministička izdavačka kuća 94.
- Balibar, E. i Wallerstein, I. (1991). *Race, Nation, Class. Ambiguous Identities*. Verso.
- BBC (2020, 9. ožujak). Narodne patrolе: Ko patrolira Beogradom u potrazi za migrantima. *BBC*. <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-51761864>
- Beznec, B., Speer, M. i Stojić Mitrović, M. (2016). *Governing the Balkan Route: Macedonia, Serbia and the European Border Regime*. Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe.

- Blackledge, A. (2005). *Discourse and Power in a Multilingual World*. John Benjamins Publishing Co.
- Bužinkić, E. i Avon, M. (2020). Pushback as a Technology of Crimmigration. U Kogovšek Šalamon, N. (ur.), *Causes and Consequences of Migrant Criminalization* (str. 157–170). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-43732-9_8
- Bužinkić, E. i Hamersak, M. (ur.) (2017). *Kamp, koridor, granica: studije izbjeglištva u suvremenom hrvatskom kontekstu*. Institut za etnologiju i folkloristiku, Centar za mirovne studije i Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Car, V., Čančar, E. i Bovan, K. (2019). The 2015 and 2016 Migration Crisis in Europe: How Croatian Daily Newspapers Represented and Portrayed Refugees and Migrants. *Teorija in praksa*, 56(2), 681–699.
- Chamayou, G. (2012). *Manhunts. A Philosophical History*. Princeton University Press.
- Chereseva, M. (2016, 8. travanj). Bulgaria Awards Vigilante Migrant-Hunters. *BalkanInsight*. <https://balkaninsight.com/2016/04/08/bulgaria-awards-vigilante-migrant-hunters-04-08-2016/>
- Čepo, D., Čehulić, M. i Zrinščak, S. (2020). What a Difference Does Time Make? Framing Media Discourse on Refugees and Migrants in Croatia in Two Periods. *Hrvatska i komparativna javna uprava*, 20(3), 469–496. <https://doi.org/10.31297/hkju.20.3.3>
- Ewald, F. (1990). Norms, Discipline, and the Law. *Representations*, 30, 138–161. <https://doi.org/10.2307/2928449>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Fanon, F. (1973). *Prezreni na svijetu*. Stvarnost.
- Foucault, M. (1994). *Nadzor i kazna. Radanje zatvora*. Informator.
- Foucault, M. (2007). *Security, Territory, Population. Lectures at the College de France 1977–78*. Palgrave Macmillan.
- Foucault, M. (2008). *The Birth of Biopolitics. Lectures at the College de France 1978–79*. Palgrave Macmillan.
- Gradečak, T., Milić, G., i Župarić-Iljić, D. (2021). From “Migrant Waves” to “Refugee Flows”: A Case Study on Imposing and Shaping Conceptual Metaphors in Croatian Expert and Public Discourse. U Brdar, M., Milić, G., Vidaković Erdeljić, D. i Brdar-Szabó, R. (ur.), *Figurative Thought and Language in the Human Universe* (str. 47–72). Cambridge Scholars Publishing.
- Jørgensen, M. i Phillips, J. L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage.
- Gradečak, T., Milić, G. i Župarić-Iljić, D. (2021). From “Migrant Waves” to “Refugee Flows”: A Case Study on Imposing and Shaping Conceptual Metaphors in Croatian Expert and Public Discourse. U Brdar, M., Milić, G., Vidaković Erdeljić, D. i Brdar-Szabó, R. (ur.), *Figurative Thought and Language in the Human Universe* (str. 47–72). Cambridge Scholars Publishing.
- Gramsci, A. (2005). *Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci*. International Publishers.
- Hall, S. (2003). The Whites of Their Eyes: Racist Ideologies and the Media. U Dines, G. i Humez, J. (ur.), *Gender, Race, and Class in Media* (str. 89–93). Sage.

- Hameršak, M., Pleše, I. i Škokić, T. (ur.) (2024). *Balkanska ruta. Pojmovnik europskog režima iregulariziranih migracija na periferiji EU*. Sandorf.
- Hina (2023, 25. listopada). Bulj o seoskim stražama zbog migranata: Znat će odgovoriti i ako se bude pucalo. *Index.hr*. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/bulj-organizirat-cu-strazu-na-granicu-znat-ce-odgovoriti-i-ako-se-bude-pucalo/2507031.aspx>
- Klausen, J. C. (2010). Hannah Arendt's Antiprimitivism. *Political Theory*, 38(3), 394–423. <https://doi.org/10.1177/0090591709359594>
- Koskela, H. (2010). Did You Spot an Alien? Voluntary Vigilance, Borderwork and the Texas Virtual Border Watch Program. *Space and Polity*, 14(2), 103–121. <https://doi.org/10.1080/13562576.2010.505787>
- Koskela, H. (2011). "Don't mess with Texas!" Texas Virtual Border Watch Program and the (Botched) Politics of Responsibilization. *Crime Media Culture*, 7(1), 49–65. <https://doi.org/10.1177/1741659010369957>
- Malkki, L. H. (1995). Refugees and Exile: From "Refugee Studies" to the National Order of Things. *Annual Review of Anthropology*, 24(1), 495–523. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.24.100195.002431>
- Matthews, J. (2025, 29. siječanj). Streets empty in Chicago over fears of arrest under Donald Trump's immigration crackdown. *Sky News*. <https://news.sky.com/story/streets-empty-in-chicago-over-fears-of-arrest-under-donald-trumps-immigration-crackdown-13298708>
- Norton, A. (1995). Heart of Darkness. Africa and African Americans in the Writings of Hannah Arendt. U Honig, B. (ur.), *Feminist Interpretations of Hannah Arendt* (str. 247–261). The Pennsylvania State University Press.
- Owens, P. (2017). Racism in the Theory Canon: Hannah Arendt and "The One Great Crime in Which America Was Never Involved". *Millennium*, 45(3), 403–424. <https://doi.org/10.1177/0305829817695880>
- Petrović, D. i Pozniak, R. (2024). Humanitarizam. U Hameršak, M., Pleše, I., Škokić, T. (ur.), *Balkanska ruta. Pojmovnik europskog režima iregulariziranih migracija na periferiji EU* (str. 75–87). Sandorf.
- Popović, H., Kardov, K. i Župarić-Iljić, D. (2022). *Medijske reprezentacije migracija. Diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima*. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.
- Pozniak, R. i Župarić-Iljić, D. (2024). Industrija. U Hameršak, M., Pleše, I., Škokić, T. (ur.), *Balkanska ruta. Pojmovnik europskog režima iregulariziranih migracija na periferiji EU* (str. 89–98). Sandorf.
- Rose, N. (1996). The Death of the Social? Re-Figuring the Territory of Government. *Economy and Society*, 25(3), 327–356. <https://doi.org/10.1080/03085149600000018>
- Rose, N. i Miller, P. (1992). Political Power beyond the State: Problematics of Government. *The British Journal of Sociology*, 43(2), 173–205. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2009.01247.x>
- Santos, B. S. (2018). *The End of the Cognitive Empire. The Coming of Age of Epistemologies of the South*. Duke University Press.

- Scott, J. C. (1998.) *Seeing Like a State. How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*. Yale University Press.
- Spivak, G. C. (2011). *Nacionalizam i imaginacija. I drugi eseji*. Fraktura.
- Tully, T. i Bonamo, M. (2025, 24. siječanj). Immigration Arrests Prompt Fear That Mass Deportations Loom. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2025/01/24/nyregion/newark-immigration-raid-deportation-fear.html>
- Van Dijk, T. A. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*, 4(2), 249–283. <https://doi.org/10.1177/0957926593004002006>
- Vaughan-Williams, N. (2015). “We are not animals!” Humanitarian Border Security and Zoopolitical Spaces in EUrope. *Political Geography*, 45, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2014.09.009>
- Večernji list (2019, 12. prosinac). Kontroverzna Štajerska straža patrolira s puškama uz hrvatsku granicu. *Večernji list*. <https://www.vecernji.hr/vijesti/stajerska-straza-patrolira-s-puskama-uz-hrvatsku-granicu-1358861>
- Wodak, R. (2001). What CDA is About – A Summary of Its History, Important Concepts and Its Developments. U Wodak, R. i Meyer, M. (ur.), *Methods of Critical Discourse Analysis* (str. 1–14). Sage.

CYNEGETIC POWER AND THE MEDIA. HUNTING DISCOURSE IN MEDIA COVERAGE OF IRREGULARIZED MIGRANTS

Abstract

This paper aims to analyse the phenomenon of surveillance, tracking down, and capture of irregularized migrants in Croatian media discourse. The focus is on media representations and the problematization of positions and social relations related to irregularized migrants on the move and in transit through the national territory. The analysis demonstrates that the produced social relations of domination cannot be fully understood through conventional conceptualizations of power, as they do not take place in the "space of appearance" (Arendt) but rather in spaces of concealment and flight. However, exclusion from the legal order does not signify a return to pre-social relations. As our analysis reveals, these relations are shaped by "cynegetic power" (Chamayou), wherein irregularized migrants become the target of a predatory hunting technology. These relations of domination, rooted in abyssal exclusion and insecurity, necessitates both hiding and fleeing on one side, and tracking and capturing on the other. Through the analysis of media articles from 2018 and 2019, we uncover the mechanisms through which media discourse constructs these predatory relations, the ways in which cynegetic power operates, and how hegemonic alliances are produced within the everyday field practices of restoring national political space.

Keywords: Croatia, cynegetic power, hunt, irregularized migrants, media, migration

ZYNEGETISCHE MACHT UND DIE MEDIEN. DER JAGDDISKURS IN DER MEDIENBERICHTERSTATTUNG ÜBER IRREGULÄRE MIGRANT:INNEN

Zusammenfassung

Dieser Beitrag zielt darauf ab, das Phänomen der Überwachung, Verfolgung und Festnahme irregulärer Migrant:innen im kroatischen Mediendiskurs zu analysieren. Der Schwerpunkt liegt auf der Darstellung in den Medien und der Problematisierung von Positionen und sozialen Beziehungen im Zusammenhang mit irregulären Migrant:innen, die sich auf der Durchreise durch das Staatsgebiet befinden. Die Analyse zeigt, dass die hervorgebrachten sozialen Dominanzverhältnisse nicht vollständig durch konventionelle Konzeptualisierungen von Macht verstanden werden können, da sie nicht im „Erscheinungsraum“ (Arendt) stattfinden, sondern vielmehr in Räumen der Verborgenheit und Flucht. Die Ausgrenzung aus der Rechtsordnung bedeutet jedoch keine Rückkehr zu vorsozialen Verhältnissen. Wie unsere Analyse zeigt, sind diese Beziehungen von "zynegetischer Macht" (Chamayou) geprägt, in der irreguläre Migrant:innen zum Ziel einer räuberischen Jagdtechnik werden. Diese Dominanzverhältnisse, die in abgrundtiefer Ausgrenzung und Unsicherheit verwurzelt sind, erfordern einerseits Verstecken und Fliehen und andererseits Verfolgen und Fangen. Anhand der Analyse von Medienartikeln aus den Jahren 2018 und 2019 zeigen wir die Mechanismen auf, durch die der Mediendiskurs diese räuberischen Verhältnisse konstruiert, die Funktionsweise der zynegetischen Macht und wie hegemonische Bündnisse im Rahmen der alltäglichen Feldpraktiken zur Wiederherstellung des nationalen politischen Raums entstehen.

Schlüsselwörter: Kroatien, zynegetische Macht, Jagd, irreguläre Migranten, Medien, Migration